

Historia Krakowskiego Klubu Fotograficznego (Adam Gryczyński)

Nowa Huta jest miastem-symbolem Polski powojennej ale jest także fenomenem w skali europejskiej ze względu na czas i miejsce narodzin, dynamikę rozwoju oraz wydarzenia jakie odcisnęły w niej ślad. Posiada specyficzny „Genius loci”, który dawniej wyraźnie odróżniał ją od Krakowa – sanktuarium narodowego, a obecnie, mimo postępującej integracji wciąż zachowuje w świadomości społecznej część własnej odrębności. Na fali zainteresowania Nową Hutą, warto dziś przypomnieć fotografów towarzyszących jej z kamerą, przez wszystkie lata budowy. W ukazywaniu takiej tematyki oraz skupieniu twórczych jednostek ma swój wkład Krakowski Klub Fotograficzny (KKF) obchodzący jubileusz swojego 55-lecia, „spadkobierca” i kontynuator działalności Klubu Fotograficznego przy Zakładowym Domu Kultury Huty im. Lenina.

fot. Stanisław Senisson, Mogiła 1949 r.

W 1955 r. w Nowej Hucie zawiązał się oddział Polskiego Towarzystwa Fotograficznego (PTF), a jego założycielem i pierwszym prezesem był Jerzy Suberlak, dziennikarz i fotoreporter, który jednocześnie podjął pracę w zakładowej gazecie kombinatu „Budujemy Socjalizm”. Wraz z „październikową odwilżą” coraz wyraźniej zaczął się wyłaniać amatorski ruch fotograficzny. W 1957 r. nowohucki oddział PTF zorganizował swoją pierwszą wystawę w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki, a w czerwcu 1958 r. nowym prezesem został Witold Michalik, który kierował tym stowarzyszeniem aż do 1985 roku. Latem 1958 roku urządzono we własnym lokalu wystawę przeglądową prac członków PTF, oraz kilka wystaw indywidualnych. W 1960 r. przygotowano V Wystawę Amatorskiej Fotografii Artystycznej w sali Domu Kultury, a prace z tej wystawy prezentowano później w kraju i we Francji. W tym samym roku lokalne władze nie wyraziły jednak zgody na zarejestrowanie Nowohuckiego Towarzystwa Fotograficznego pomimo tego, że PTF przekształciło się w Federację Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce, a podległe oddziały terenowe stały się regionalnymi Towarzystwami Fotograficznymi. Być może na przeszkodzie stanęły obawy lokalnych władz o uzyskanie przez ten Oddział większej niezależności i dramatyczne wydarzenia z 27 kwietnia 1960 roku, związane z obroną nowohuckiego krzyża, który stał nieopodal, na zewnątrz ówczesnej siedziby Oddziału PTF w Dzielnicowej Radzie Narodowej. Władza prawdopodobnie obawiała się niezależnego, mogącego otrzymać własną osobowość

prawną Towarzystwa, a były to czasy, gdy zakaz fotografowania obiektów przemysłowych i legitymowanie fotoamatorów na ulicy pod byle pretekstem, były wówczas nagminne. Odnotujmy, że w październiku 1961 roku uchwalono likwidację tutejszego oddziału PTF, a powołano w to miejsce stowarzyszenie pod nazwą Klub Fotograficzny Domu Kultury HiL, który później przybrał nazwę: Klub Fotografików Amatorów Zakładowego Domu Kultury HiL, przechodząc organizacyjne pod patronat Domu Kultury na os. Młodości.

W tamtym czasie wystawiali już swoje prace m.in.: Witold Michalik, Witold Gajdziński, Wiktor Pental, Stanisław Killar, Leszek Machnica, Stanisław Kozioł, Franciszek Partyka, Zbigniew Kot, Robert Kosieradzki, Władysław Rospondek, Tadeusz Kulig i Andrzej Wróbel. W późniejszym okresie Klub dysponował już dobrze urządzoną pracownią, posiadał własną kadrę instruktorską, prowadził kursy i szkolenia dla swoich członków, a pod koniec lat 70. także dla studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1968 roku Witold Michalik, najbardziej utytułowany nowohucki fotograf, pokazał swoją pierwszą monotematyczną wystawę „Akt – od klasycznego do nowoczesnego” w siedzibie Krakowskiego Towarzystwa Fotograficznego, zaś KFA było współorganizatorem ogólnopolskiego konkursu fotograficznego z okazji XX-lecia Nowej Huty, który zaowocował wystawą obejmującą 154 prace, 17 autorów. Fragment tej wystawy z autorsko opracowanymi zdjęciami jest przechowywany w archiwum klubowym jako cenny depozyt. W 1974 r. Witold Michalik uzyskał Grand Prix „Venus 74” na V Międzynarodowym Salonie Fotografii Artystycznej w Krakowie za cykl „Macierzyństwo”. Po przeniesieniu siedziby Klubu w 1983 r. do Nowohuckiego Centrum Kultury (NCK) i wkrótce po śmierci Witolda Michalika (1985 r.) nowym prezesem został Zbigniew Kot, który piastował tę funkcję do 1997 r., kiedy to Walne Zebranie uchwaliło nową, do dziś obowiązującą nazwę: Krakowski Klub Fotograficzny, zaś na kolejnego prezesa wybrano Mieczysława Libronta. W 1986 r. Klub z okazji 30-lecia działalności zorganizował Ogólnopolski Plener Fotograficzny „Nowa Huta – miasto i okolice”, w którym uczestniczyło 30 fotografów, a w roku następnym, na XIV Forum Sztuki Fotografii „Uniejów 87”, otrzymał za zestaw prac z tego pleneru – Brązowy Medal Polskiej Federacji Stowarzyszeń Fotograficznych, co było ogromnym wyróżnieniem, bo w przeglądzie brała wtedy udział ponad setka klubów i towarzystw z całej Polski.

Plener w Tatrach, 4.10.1987, od lewej: Adam Gryczyński, Zbigniew Kot, Mieczysław Libront, Andrzej Wróbel

W 1988 r. uruchomiono w NCK Foto-Galerię, regularnie prezentującą dorobek KKF oraz innych twórców, m.in. wystawę Stanisława Markowskiego „Ojczyzna moja. Fotografie z lat 1980-89”, otwartą w listopadzie 1996 r. przez Metropolitę Krakowskiego ks. Kardynała Franciszka Macharskiego, pokazującą potężne demonstracje i strajki, które w latach 80. Przetoczyły się przez Nową Hutę. Przełomowe znaczenie dla popularyzowania Nowej Huty miał 1999 rok, w którym obchodzono jubileusz jej 50-lecia. Głośnym echem odbiła się wówczas zbiorowa wystawa „50 lat Nowej Huty” przygotowana na trzech piętrach w NCK, na którą złożyło się ponad tysiąc fotografii z lat 1949-1999 kilkudziesięciu autorów. Ważny dla niej był także Festiwal Filmowy „Etap: Nowa Huta” zorganizowany w grudniu 1999 r. w Ośrodku Kultury im. C. K. Norwida, na którym pokazano dziesiątki filmów, kronik i innych dokumentów, gdzie odbyły się spotkania z twórcami oraz wystawa archiwalnych zdjęć z naszego Klubu. Pomimo wielokrotnej zmiany siedziby i nazwy, KKF kontynuuje swe prace do dziś, co przy wydatnym wsparciu NCK i życzliwości Dyrektora mgr Ferdynanda Nawratila owocuje wieloma wystawami np. w 2005 r. prestiżową ekspozycją zbiorową w Muzeum Historii Fotografii w Krakowie.

Dzisiaj, kiedy przywykliśmy już do różnorodnych propozycji kulturalnych, i podobne działania nie wywołują tak wielkich wzruszeń i emocji jak wówczas, wypada przypomnieć tamte wydarzenia z kronikarskiego obowiązku, ale również dlatego, że ich „zaczyn” prawdopodobnie przebudził Nowa Huta z wieloletniego letargu. W ten kontekst wpisała się także wielka wystawa plenerowa „Nowa Huta – najmłodsza siostra Krakowa” urządzona latem 2007 r. na Placu Centralnym, którą ujrzały dziesiątki tysięcy osób z całego kraju. Ale przede wszystkim o żywotności Klubu decyduje napływ nowych, wartościowych członków, którzy poprzez swoją twórczość potwierdzają wysoką rangę wypracowaną przez ich poprzedników. Głównie jest to praca polegająca na robieniu zdjęć krajobrazowych i przyrodniczych, fotografii architektury, zdjęć kreatywnych, portretu i reportażu, oraz ich gromadzeniu w „fototece” klubowej. Dzięki przekazanym w depozyt fotografiom, mamy możliwość unaocznic sobie, jak wyglądała egzystencja wcześniejszych pokoleń, oraz jakie panowały wówczas trendy i konwencje w fotografii, od obowiązującej niegdyś piktorialnej stylistyki bułhakowskiej poprzez klasykę i rozmaite formalizmy, grafizację aż po fotografię otworkową i cyfrową. Te kilka tysięcy archiwalnych zdjęć stanowi trwały ślad i niezwykle ważny dorobek Klubu, który wymaga oddzielnego opracowania. Ponadto w KKF zorganizowano ponad 50 plenerów: międzynarodowych, ogólnopolskich i lokalnych, poświęconych głównie tematyce krajoznawczej: nowohuckiej, tatrzańskiej, pienińskiej, spiskiej i bieszczadzkiej.

Kilka plenerów odbyło się w Krakowie i w Norymberdze we współpracy z tamtejszym domem kultury – Gemeinschaftshaus Langwasser oraz najstarszym niemieckim stowarzyszeniem fotograficznym – Fotoklubem Norymberskim. W ciągu minionych 55 lat zorganizowano setki imprez: wystaw, konkursów, pokazów, spotkań autorskich, kursów, warsztatów, wykładów i prelekcji dla dziesiątków tysięcy uczestników i odbiorców. Przez Klub w jego historii „przewinęło się” ponad 1.000 członków, kandydatów i sympatyków. W okresie transformacji, kiedy rozwiązano Federację Amatorskich Stowarzyszeń Fotograficznych w Polsce i w to miejsce powstał Fotoklub Rzeczypospolitej Polskiej, „członkiem – założycielem” wspierającym rozwój fotografii z aktem przyjęcia nr 14 został KKF. O twórczych osiągnięciach tego stowarzyszenia świadczą uzyskane w różnych środowiskach odznaczenia, medale i tytuły. Jego członkowie posiadają: 7 złotych i srebrnych odznak Zarządu Głównego PTTK i tytułów Fotografa Krajoznawcy, 6 tytułów Artysty Międzynarodowej Federacji Fotografii (AFIAP) przyznanych dla Witolda Michalika, Jerzego Baranowskiego, Jana Zycha, Joanny Mrówki, Roberta Basia, Zbigniewa Kota, oraz (EsFIAP)

dla Władysława Klimczaka, 5 medali z okazji 150-lecia fotografii, 10 tytułów Artysty Fotografą RP, a 4 osoby: Robert Kosieradzki, Jan Zych, Robert Baś i Adam Gryczyński, zostały przyjęte w poczet członków Związku Polskich Artystów Fotografików. Interesującym świadectwem minionej działalności są również zachowane pamiątki: dokumenty, dyplomy, wydawnictwa, afisze, plakaty i artykuły prasowe.

W Klubie istnieje tradycja urządzania zbiorowych, dorocznych wystaw przeglądowych oraz indywidualnych wystaw członków rzeczywistych i zapraszanych artystów. Dużą popularnością cieszą się „Konkursy o najlepsze zdjęcie miesiąca”, gdzie najciekawsze propozycje wyłonione w drodze tajnego głosowania, wystawiane są potem w stałej galerii „konkursowej” w NCK.

Krakowski Klub Fotograficzny, styczeń 1995 r.

Aktualny skład Zarządu KKF przedstawia się następująco:

- Przewodnicząca Zarządu: Monika Stachnik-Czapla |AFRP, SDP|
- Zastępca Przewodniczącej Zarządu: Adam Gryczyński |ZPAF|
- Sekretarz: Anna Bubula
- Skarbnik: Magda Langer |AFRP|
- Członek zarządu: Ryszard Tatomir |AFRP|

Komisja Rewizyjna działa w składzie:

- Przewodniczący KR: Zdzisław Dec
- Członek KR: Andrzej Wróbel
- Członek KR: Adam Olszowski.

Komisja Artystyczna:

- Adam Gryczyński |ZPAF|
- Joanna Mrówka |AFIAP, SDP|
- Mieczysław Libront |AFR|
- Jan Zych |ZPAF|
- Janusz Skórski
- Paweł Suder

Na zakończenie dodajmy, że Klub w okresie swego istnienia aż czterokrotnie zmieniał swoją siedzibę (Dzielnicowa Rada Narodowa, Zakładowy Dom Kultury Huty im. Lenina, Ośrodek Kultury, NCK) i niestety, część jego dokumentacji i dorobku w trakcie tych uciążliwych przeprowadzek oraz stanu wojennego, uległa zagubieniu lub rozproszeniu. Jednak z naszych ostrożnych rachub wynika, że w minionych 55 latach zorganizowano co najmniej 300 wystaw zbiorowych i indywidualnych, a wiele z nich; o przeszłości Nowej Huty, socjologicznych, przyrodniczych, krajoznawczych i plenerowych, wywołało żywy oddźwięk społeczny.

W planach Nowohuckiego Centrum Kultury i Krakowskiego Klubu Fotograficznego jest jeszcze wiele przedsięwzięć takich jak: katalogi, albumy, książki, wystawy, spotkania, prezentacje i filmy – gdyż one, ciesząc się popularnością wśród odbiorców, motywują do działania i poszukiwania ambitnych propozycji. Są próbą wykorzystania nowych; twórczych i technicznych możliwości, ale też stawienia czoła współczesnym realiom i wyzwaniom. Są także gwarancją ciągłości dzieła, zapoczątkowanego w Nowej Hucie w 1949 r. przez Stanisława Senissona, a potem Jerzego Suberlaka, Witolda Michalika oraz innych pionierów nowohuckiej fotografii.

Adam Gryczyński

(ZPAF)